

05

A

1087

Q. D. B. V.
EXERCITATIO PHILOLOGICA
De

L I N G V I S I G N I T I S

EX
ACT. C. II. com. 3.

QVAM

*IN CELEBERRIMO AD ALBIM
ATHENÆO*

PRÆSIDE

M. *Gottfried* THILONE,

AURIMONTE SILESIO
PUBLICO τῶν Φιλολογῶντων EXAMINI
SUBJICIT

DAVID SCHOLZ/
WRATISLAVIA SILESII.

*IN AUDITORIO MINORI
AD DIEM XVI. MAJI. HOR. MATUT.*

Typis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.
ANNO M. DC. LXIIX.

EXERCITATIO PHILOLOGICA
D. D. N. N.

L I N G V I S
I G N I T I S

A C T . C . H . C O M P .

1801 / A 50

D A V I D G O E T T E

I N M E M O R I A

EXAMINATA ET HENCKESII, AUCT. 1801
ANNO M. DC. LXXXI.

Σὺν Θεῷ παλάμα!
Περὶ αὐλίου

*P*nter insignia admirandi prorsus favoris ac clementia documenta, illustre maximè est, quod Benignissimum Numen tanto nostrum genus dignatus est opere, ut non tantum olim πολυμῶς καὶ πολυτρόπως loqui Patribus: verum ad idem etiam cominùs accedere & de gratiosâ hâc suâ præsentia certis quibusdam, quæ in sensus incurrerent, signis erudire illud

voluerit. Neq; hoc uno eodemq; modo sed vario multipliciq;. Collegit egregium exemplorum numerum non contemnendâ solertiâ Alphonsus Toftatus Abulensis Episcopus. (α) Quare nos taciti, omnes istas spectabiles Θεοφανείας, quæ ad miraculum usq; diversis temporibus, distinctisq; personis factæ sunt, præterimus. Præ reliquis tamen eminet in Scripturâ S. illa, quæ nascente Ecclesiâ N. T. Hierosolymis contigit, cum SPIRITUS SANCTUS in LINGVIS IGNEIS super Apostolos effunderetur illosq; novis indueret virtutibus. Quid enim mirabilius hoc, vel visum vel auditum unquam fuit, inde à mundi incunabilis? Cælum scinditur & diffinditur, nubes rumpuntur, & factus est repente sonitus ὡς περ Θερομένης πνοῆς βιαίας tanquam ruentis flatus violenti, qui replevit totam domum. Conspectæ insuper sunt Lingvæ Apostolorum dispertitæ instar Ignis. Apparitio profectò talis in qua probè probeq; evolventa, multum diligentia curaq; ponamus, præprimis tempore hoc Pentecostali, quo Ecclesia tanti miraculi, solennem ac festivam celebrare solet memoriam. Non autem Theologorum intrabimus Scholas intimiora Θεωρεῖσθαι illius scrutaturi; sed in Philologia nos exercebimus spatii, descripturi LINGVAS IGNITAS.

α) Quæst. 2. super c. XI.L.III. Reg.

VENI Sancte Spiritus,
& emitte cælitus
Lucistuxæ radium! Fiat!

§. I.

ARdua certè res est, quam tractandam nobis proposuimus, quippe quæ jamdudum in diversas sententias rapuit cum Theologos tum Philologos. Antequam verò ad considerationem ejus nos accingamus, limis, quod dicunt, tantum admirandi hujus spectaculi, theatrum contemplari sedet animis. Est verò illud Ἱεργσόλυμα Hierosolyma sive Ἱερουσαλὲμ, quæ voce in utraq; lingua indeclinabili LXX. utuntur. Hebræi nominant ירושלים & defectivè ירושלם. Chirek sub litera ם scripto, de qua quidem varietate confer *Sext. Amamam* (β) *Haksp.* (γ) & *Hottingerum* (δ). *Syrus* ירושלם Jeruschelem. Urbem hanc à Melchizedeko conditam & שלם denominatam esse colligunt partim ex Gen. XIV. v. 18. ubi dicitur: מלכי צדק ירושלם partim ex *Josepho* (ε) qui idem attestatur. Sed postea à Jebusæis aucta & munita, dicta fuit ירושלם quasi à יראו videbunt & שלום pacem. Atque in hac urbe, quæ Judææ Metropolis & τῆς οἰκουμενης i. e. orbis habitabilis (ex mente & opinione Veterum) umbilicus erat, accidisse miraculum hoc, ex Act. I. c. v. 4. liquidò constat.

§. II. Et hæc de loco communi. Circa proprium diversæ apud Autores deprehenduntur sententiæ. Quidam in templo Spiritum S. effusum esse asserunt: Alii in domo privata. Utraque pars suas habet rationes. Qui pro ædibus privatis militant urgent, quod locus effusionis οἶκος seu Domus vocitetur (ζ). At quis nescit, dicat aliquis, etiam templum aliquando οἶκον seu domum appellitari. In specie domum Marie Matris Johannis fuisse Nicephorus autumat (η). Theophyl. censet fuisse Simonis leprosi; (θ) Euthym. ibidem ait fuisse Josephi ab Arimathia, Nicodemi aut similis viri potentis. conf. Baron. (ι) & Adrichom. (κ) Et Johannes Baptista Villal-
pan-

β) in *Antib. Bibl.*

γ) in *Not. pagin. 478.*

δ) in *Thef.*

Phil. L. I. c. III. sect. 4.

ε) *L. III. de Bello c. 18.*

ζ) *Act. II. v. 15.*

η) *L. II. Hist. Eccl. c. 2.*

θ) in *Matth. XXVI.*

ι) *Annal. ad A. C. 34.*

κ) in *Descript. Jerus.*

pandus, cenaculum istud, ubi congregati fuere duodecim illi viri,
usq; in hodiernum diem maxima veneratione, in summitate montis
Sion, coli, refert (λ). Ludovicus de Dieu nec non Clariss. Dn. Fesse-
 lius (μ) & cum his plures alii Doctissimi Viri effusionem Spiri-
 tus S. in cenaculo aliquo ipsius templi factam censent. Sic e-
 nim Fesselius: Nec dubium est, quin talem sibi locum delegerint A-
postoli cum dicantur, (ν) semper fuisse in templo αὐτῶντες καὶ εὐλο
γῶντες τὸν θεὸν h. e. laudantes & benedicentes DEO. Descri-
 bunt hunc locum Lucas (ξ) nempe fuisse ὑπερώων, (Syr.
 נתיח) ἢ ἡσὺν κατεμένοντες &c. h. e. cenaculum, ubi commo-
 rabantur &c. Hoc conclave in quo Apostoli unanimiter
 precibus invigilabant (ο) vocatur οἶκος (Syr. בית) domus,
 ædes: quod nomen à LXX. mutati sunt, qui etiam vocem
 תורה conclave, οἶκον verterunt (π). In hujusmodi enim
 templi conclavi Apostolos fuisse, cum Spiritus S. visibiliter
 in die Pentecostes super ipsos effunderetur, luculenter appa-
 ret tum è Luc. XXIV. v. 53. ubi expressa templi fit mentio, in
 quo Apostoli, post ascensum Christi Hierosolymam reversi,
 convenerunt, ad laudandum & celebrandum DEUM, tum ex
 Act. I. vers. 13. 14. ubi monstratur ὑπερώων, conclave, in quo
 commorati sunt, concorditer instantes oratione & depreca-
 tione &c. *Haëtenus ille.*

§. III. Verum enimverò utut hæc speciosè dicantur,
 calculum tamen Dn. D. Job. Tob. Majoris meteri non potue-
 runt, qui opinionem istam de musto & lacu adhuc ferventem vo-
 cat, & fundamenta ejus sufficienter destruit. (e) Existimat
 enim difficile creditu esse, Apostolos ante visibilem sanctissi-
 mi Flatus dationem in cenaculo aliquo templi publico, pu-
 blicam fidei confessionem edidisse aut coadjutorem elegisse.
 Arbitratur itaqve ὑπερώων fuisse in domo aliqua privata cæ-
 naculum quoddam superius ad quod scalis ascenditur, quod-
 que Hesychio & Julio Polluci (σ) dicitur ἀνώγειον οἶκημα h. e.
 superius domus habitaculum. Ita Erudissimi Viri inter se
 bella gerunt. Nos nihil definimus, sed quemlibet suo abunda-
 re sensu permittimus.

λ) Tom. III. ad
Ezechiel.

μ) in Advers.
L. I. c. IX. §. 3.
pag. 56.

ν) Luc. XXIV.
vers. 53.

ξ) Act. I. vers.
13. 14.

ο) Act. II. v. 2.

π) Jer. XXXV.
vers. 4.

ρ) Exegem. in
Act. Apost. p. 1.
disp. 2.

σ) L. I. c. VIII.

(τ) Lucas Act.
II. v. 1.

(υ) In Notis
ad h. l. p.
779

(φ) in notat.
figurar. ad Act
Apost. p. 20 7.

(χ) In prat. L.
V p. 159

(ψ) In Can.
isagog. 217

(ω) l. c.

(α) Adv. sacr.
LIII c. 1 p. 192.

§. IV. Quando autem summum istud miraculum ceperit, expressè docet Evangelista, (τ) scilicet, in solennitate Judæorum Pentecostali. Sic enim ille : *Και ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς*, h. e. ut felicissimè B. Dn. Erasmus Schmidius expressit. (υ) *Et cum completum esset tempus usq; ad diem festum Pentecostes.* Et qui priori loco nominandus erat *Clariss. Camerarius.* (φ) *Quum dies adesset is, quo compleretur numerus quinquaginta dierum à Paschate, qui dies quinquagesimus eximio nomine appellatur.* Ubi tamen observandum τὸ πεντηκοστῆς non Adjectivè accipi sed substantivè & quasi nomen proprium. Sicuti etiam nos hodie *Pentecosten & Pfingsten* / quod ex priori natum est, substantivè ac propriè usurpamus, non Adjectivè. Malè itaq; *Vulgatus* & qui eum, velut mancipia sequuntur *Dietenbergius* & *Vetus Augustana*, pro singulari Græco substituerunt Numerum Pluralem, vertentes: *cum complerentur dies Pentecostes.* Nec est quod *Drusius* (χ) contendat omninò legendum esse τὰς ἡμέρας non τὴν ἡμέραν. Prisci enim, quos urget, codices & autoritas *J. J. Scaligeri* (ψ) id nondum evincunt. *Erasmus*, qui certè non paucos codices contulit, ita ad hunc locum notat: *Dies Singularis est numeri: itaq; compleretur legendum est.* Equidem non differi possumus *Syram versionem* etiam Pluralem habere, tam in verbo quam in nomine: Sic enim illa: *וכר אתמלוי יומתא* h. e. *quum implerentur dies.* Verùm versio est, non textus authenticus. Quare *dulcius*, addo etiam purius, *ex ipso fonte bibuntur aqua.*

§. V. Quomodo autem completi dicantur quinquaginta dies nostrum non est in præsentis disputare. *Laudatus supra B. Schmidius* (ω) τὸ συμπληροῦσθαι hic non significare absolutam completionem subjecti nominati seu ipsius Festi vel diei Pentecostes (alias vespere hæc facta fuissent) sed spatii interjecti cū ipso initio subjecti nominati, censet. Cui, suffragatur ex *asse Pl. Rever. Dn. Fesselius* (α) hanc tradendo regulam: *Sapè in S. S. cū impleri dicuntur anni sive dies, non id intelligitur de impletione dierum omnium anni, authorarum omnium diei, sed de numero annorum vel dierum.* Sicut itaq; à nato infante usq; ad circumcissionem numerandi erant dies octo, ideoq; cum octavus ad venerat rectè dicebantur

bantur impleri octo dies : Ita à Paschate ad Pentecosten numerandi erant dies quinquaginta ; ubi ergò dies quinquagesimus advenisset , rectè dicuntur completi dies Pentecostes. Atque in hoc sensu sunt capienda verba Megalandri Lutheri: *Da der Tag der Pfingsten erfüllet war &c.* Alià viâ nodum hunc solvunt Nicolaus Müllerus (b) Johannes Cloppenburgius (c) & J. Tob. Major (d) qui consuli possunt. Si quis nunc porrò instet & curiosius quærat, quotò temporis articulo, quotâ horâ, novum illud lingvarum lumen Apostoli acceperint, hoc capiat responsa, paulo ante horam tertiam. Id quod ex textu colligitur: Quia enim Petrus horâ tertiâ Apologiam suâ habuit, necesse est effusionem eam antecessisse. Si quidem, sparsio rumoris per urbem, confluxus populi ejusdemq; cum stupore auscultatio moram aliquam temporis arguere videntur.

§. VI. *Hactenus de loco & tempore.* Nunc audiamus ipsius miraculi consignatorem Lucam, qui ita loquitur (e) *καὶ ὠφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς : ἐκάθισεν τὸ ἓφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν.* Hisce subjungere placet versionem B. Schmidii cum quæ *Vetus amicè conspirat.* Ita autem habet: *Et visæ sunt eis dispersitæ linguæ, instar ignis: seditque super unum quemq; eorum.* Examina bimus verò singulas voces, quæ lucem aliquam themati nostro affundunt. Primò omnium occurrit particula *καὶ*, quæ licet varias sæpè induat significationes: at tamen hoc in loco, uti alibi frequentissimè, copulandi vi pollet. Connectit enim præsentem versiculum cum præcedentibus. Postquam completi essent dies Pentecostes & Apostoli in eodem loco *ἐπὶ τὸ αὐτὸ* vel uti nonnulli codices legunt, *ἐπὶ ταὐτὸ* (quod *Suidas* interpretatur *ὁμοῦ*, *Syrus* autem *נרנכנ* h. e. una vel simul) eodem animo, *ὁμοθρομαδὸν* (quàm vocem per *τὸ ὁμοψύχως καὶ ὁμοφρόνως*, Adverbia, *Suidas* exponit. *Lutherus* *Einmüthig bey einander*) convenisset; Ecce tunc factus est *ἄφνω* repente è cælo sonitus ὡς περ *Φερομένης πνοῆς βιαίας*, qui undiquaq; magno cum impetu sonituque totam replevit domum καὶ ὠφθησαν αὐτοῖς *Et visæ sunt eis &c.*

§. VII. *Vetus* vertit, *Apparuerunt illis* Ut sit sensus, Apostoli viderunt linguas igneas super unum quemq; in suo cætu distribui, *judice*
B. Smi-

(b) *In Kalendar. Jud. annorum Luna Sol.*

(c) *in Epist. ad L. Capell. (d) l. c.*

(e) *Act. II. v. 3.*

(f) c. l.

(g) I. Corint. XV. v. 5.

(h) v. 6.

(i) Matth. XVII. v. 3.

Marc. XI. v. 3.

Luc. I. v. 11.

Aët. VII. v. 2.

B. Schmidio (f) qui similia loca adducit ubi eodem modo ὡφθη αὐτοῖς usurpatur e. g. (g) καὶ ὅτι ὡφθη κηφᾶ : pro ὅτι ὡπώπε αὐτὸν ὁ κηφᾶς. Et quod fuerit visus Cephae it. (h) ὡφθη ἐπάνω πεντακκοσίοις ἀδελφοῖς h. e. ἀδελφοὶ ἐπάνω πεντακκοσίοι ὡπώπεσαν αὐτὸν Visus est amplius quam quingentis fratribus & plura alia (i) Hunc sensum quoq; observant Erasmus & Beza. B. Lutherus reddit. Man sah an Jhnen &c. ac si esset ὡφθησαν ἐν αὐτοῖς Priori sensu indicatur flammulas ignis in specie linguarum visas fuisse singulis Apostolorum distribui. Posteriori verò accipiendæ sunt Lingvæ ut membra corporum Apostolicorum, visæ quasi igneæ & divisæ.

(1) Aët. I v. 15.

§. VIII. Sed cum in his major difficultas non deprehendatur, mox ad sequentem vocem αὐτοῖς progredimur. Est verò illa Pronomen relativum & respicit versiculum primū hujus capituli, ubi dicitur quod ἀπαντες omnes cōcorditer in eodē loco fuerint. Ubi per ἀπαντες omnes Camerarius intelligit illos quorū supra (1) facta est mētio & numerus indicato circiter centū & viginti; ita ut non tantum Apostoli, verū etiā reliqui Christi discipuli, immò & γυναῖκες mulieres, ut Vulgatus trāstulit, vel discipulorū uxores, ut Beza interpretatur, & Maria mater Jesu de miraculo isto participarint. Alii, qui Apostolis propriū censent hoc lingvarum donum ceu quibus, ut Ecclesiæ Novi Instrumneti Patriarchis, docendi omnes gentes sparta erat cælitūs demādata, per ἀπαντες, omnes duodecim Apostolos, substituto jam in locū Judæ Matthiæ, & ita numero redinte grato indigitari asserunt exclusis cum B. Virgine non tantum uxoribus aliis, sed reliquis etiam discipulis. vide Celeberr. Schmidium. (m) Novimus quidem lingvarum lumen non minus ac alia S. S. χαρίσματα etiam aliis extra Apostolorum consortium communicata fuisse, nihilominus tamen posteriorem sententiam quæ soli venerando Apostolorum ordini hoc vendicat, probabiliorem putamus. Beza, Casaubonus, Valæus, Curcellæus diserte in majorē rei fidem, testantur in quibusdam codicibus legi ἦσαν ἀπαντες Ἀπόστολοι ὁμοθουμάδων Ἰπὶ τὸ αὐτὸ. Et Vetus Augustana (n): Die Jünger waren alle bey einander an derselben Statt. Hæc dum urgeret Beza in Pictores invehitur. Opinor, ait, ridicule facere eos, qui

(m) l. 6.

(n) edita A. 19. CD XXC.

617

eum hanc historiam pingunt, solent Mariam, matrem Domini, in medio Apostolorum collocare, nimirum ut eam etiam Collegii Apostolici Reginam faciant.

§. IX. Pergimus, pergit enim Historicus noster ad Lingvas dispertitas. Διαμεριζόμεναι γλώσσαι vocantur. Circa Etymon vocabuli γλώσσα Grammatici certant & ad huc sub iudice lis est. Quidam id à κλέειν, Alii à ΠΨΪΛ quod manifestare sermonē notat, derivant; Nonnulli ab Hebræorū Jäschō pro quo, Arab. جندل. Eustathius γλώσσαι deducit à κλέειν frangere quod sit flexilis. Clariss. Martinus (o) non dubitat, dici γλώσσαι à κλέειν id est fama, gloria; inde κλέισω & κλήσω voco, appello, celebros, & κλήσις est vocatio, appellatio. Lingua est instrumentum vocandi & celebrandi; unde & Gloria aliquando ipsam linguam significat. Ab illo κλέειν etiam est Chaldæorum ܕܗܪ laudare, celebrare, clamare. Est alias vox hæc etiam πολύσημη, sed h. l. accipitur pro parte illâ corporis quæ sermonis organum habetur. Et hæc dispertitæ linguæ Cornelio à Lapide (p) dicuntur distributæ per singulos, ita ut quisque suam partialem linguam capiti infidentem habuerit. Multi tamen verosimilius autumant linguas singulas propriè fuisse dispertitas, id est dissectas, ut Tigurina vertit (ex significatione Græci διαμεριζόμεναι:) ita ut lectili formâ apparuerint. Declarant id simili quod narrat Diodorus Siculus; (q): Nimirum in insula quadam reperiuntur homines, qui habent dissectam linguam, ita ut simul dupliciter, adeoque cum duobus loqui possint: unâ enim parte linguæ loqui uni, alia alteri. Stupendum certè miraculum, nisi meram redoleret fabulam. Voluit autem Spiritus Sanctus dispertitis his linguis apparere ad innuendam Apostolorum πολυγλωττίαν, quod Theologi docent. Ante immisam à Summo Numine γλωττῶσυσιν univèrsa terra unius erat labii, sed divisum illud est in Babel ad distrahendos homines (r) In Festo Pentecostes iterum linguæ sunt dispertitæ, sed ad uniendos homines. Ita quod ποίωμα olim fuit & medium homines dispergendi: illud ipsum rursus χάρισμα

(o) in Lexic.

(p) Comment. in Act. Ap. c. II.

p. 65.

sic τὰ ἰσχυρὰ
γλώσσας

(q) L. II. c. ult. tim.

(r) Gen. XI.

B

eva-

- evast, mediumq; fuit homines in unitatem fidei congregandos, in-
- (1) In Notis ad *quit B. Schmidius (f)*. Plura Domini Theologi.
 N. T. C. XIX. §. X. Excipiunt autem Lingvas divisas in textu no-
 Job. p. 754. stro, ignitæ. Ita enim fluunt verba: *Et vise sunt eis dispersitæ*
lingvæ ὡσεὶ πυρός, instar ignis. Est autem τὸ ὡσεὶ (quod ex ὡς
 & εἰ componitur, respondetq; Latinorum ac si, vel quasi) in-
 terdum *vocula similitudinis rei, vel representationis rei, quasi,*
acsi, velut, tanquam, sicut, gleich wie/ gleich als/ ut ὡσεὶ περιεπαύ
 (c) *Matth. (t) quasi columbam & in aliis quam plurimis locis (u). Inter-*
 c. III. v. 16 *dum propinquitatis, circiter, ferè, fermè, quasi, ungefährlich/ bey-*
 (u) *Marc. I. laufftig/ fast. ut αἰδρες ὡσεὶ πεντακίχλιοι circiter quinquies*
 v. 10. *Luc. III. mille. Bey fünfftausend Mann. (x) Sic ὡσεὶ μενᾶς τρεῖς. (y)*
 v. 22. *Job. I. Bey drey Monden &c. Hic loci τὸ ὡσεὶ non actionem incu-*
 v. 22. *bantis Spiritus, sed ad ipsum Spiritum refertur qui apparuit*
 (x) *Matth. in specie ignis. Non enim ipsa essentia Spiritus Sancti vi-*
 XIV. v. 21. *debatur sed ὡσεὶ πυρός, instar ignis. Τὸ πῦρ verò ἂν ἔειπε ardere*
 (y) *Luc. I. v. deducunt Philologi. Hic statim observare licet, solemne ac*
 56. *familiares olim supremo Numini fuisse, ut Igne frequenter*
ad præsentiam suam mortalibus declarandam uteretur.
 (z) *Gen. IV. erga Habel amorem contestari vellet. Quando enim (z)*
 4.5. *dicitur: וישע יהוה אל-הבל ואל מנחתו; ואל קין*
ואל מנחתו לאשערה; Et respexit Jehovab: ואל מנחתו לאשערה
ad Habel & oblationem ejus, ad Cain verò & oblationem ejus non
respexit: Solent id pleriq; Ebraei omnes non alio
 (α) *Gen. XV. sensu accipere quam quod Ignis cælo divinitus*
 17. *delapsus Habelis sacrificium absumserit, Caini verò inta-*
ctum reliquerit. Neq; verò aliò spectat, quod, cum Dominus
foedus cum Abrahamo pangeret, (α) תנור עשן ולבד אש
furnus fumi & lampas ignis per discissas animalium partes (juxta
morem Orientalium in foederibus feriendis consuetum)
transivisse legitur. Ad hoc Apparitionū genus, referri meretur
 (β) *Exod. III. illa, quâ Mosis oves in Horeb pascenti, Angelus Jehovab in*
 v. 2. *rubo ardenti apparet (β). Et cum supremus Legis lator le-*
gem suam solenni ritu populo Judaico promulgare vellet,
tunc mons Sinai fumabat totus, eò quod descendisset super eum
 Jeho-

Jehovah in Igne. (γ) Sed jam ante DEUS populum Israëliticum in egressu ex Ægypto per Ignis & Nubis symbola comitabatur. (δ) Postquam autem certus cultui ejus consecratus esset locus, gratiosam hanc suam presentiam, sub iisdem adstrinxit symbolis. (ε) In templo illo magnifico Salomonis, *Ignis descendit de cælo & consumpsit holocausta atq; vietas.* Immo frequentissimum est ut DEUS in Scripturis appelletur אור Lux. (ζ) Atque hinc putat Abarbenel (η) Fieri, quod DEUS & Sapientibus (Judeorum) dicatur אור מוחלט Lux absoluta, אור קדמון Lux prima b. e. aeterna, אור צהר Lux nitida, אור מצוחצח Lux splendidissima; quia visum fuit nomen lucis melius exprimere ejus naturam, quam alia nomina. Hæc postquam proposuisset, elegantem affert inter Deum & Ignem comparisonem, quam breviter adjiciemus: *Quemadmodum, dicit, primò in luce solari & ignea præter illuminationem, quæ opus est longè præstantissimum utilissimumq; etiam invenitur combustio & consumptio, quæ est quasi pessimum & perniciosum: Sic Deus OPT. MAX. est lux & illuminans vitam, existentiam, omneq; bonum in creaturas infundens pro suâ gratiâ & misericordiâ: sed simul etiam ab ipso proveniunt, prout justum & æquum est, pœna, combustio & consumptio, ad instar consumptionis Ignis, in eos, qui eam promeruerunt. Quæ omnia ideò adduximus, ut constet non infreqvens fuisse DEO ab omni ævo, per Ignem præsentiam suam contestari. Et ita quoque Spiritus Sanctus ὡσεὶ πυρός instar Ignis super Apostolos descendit. Ita Christus illos baptizavit ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ visibiliter in festo hoc Pentecostes.* (θ)

XIX. v. 18.
 (δ) Exod. XIII. v. 21. 22
 (ε) Exod. XL.
 (ζ) Ps. XXXVI. 10.
 (η) in disput. ad c. XL. Exod.

(θ) Matth. III. v. 11.

§. XI. Postquam de his constat, discutiamus porrò quæ circa linguas Ignitas occurrunt. Ubi statim sese, hæc quæstio offert. An Linguæ Apostolorum verè fuerint ignitæ, an verò speciem duntaxat ignis habuerint. *Cajetanus linguas illas similitudinem tantum ignis habuisse existimat; primò, in colore rubro; secūdò, in fulgore, tertio in volubilitate & motu. Ast alii, æreum fuisse Ignem contendunt, sicut verus*

B 2 fuit

(i) *Matth.* fuit sonus, vera *περιστερά* columba (i). Vocem *ὡσεὶ*, tanquam, III. v. 16. in qua adversa cohors praesidium quaerit, quod attinet, saepe
 κ) *Job.* I. ea in S. literis non similitudinis sed indubitatae certitudinis v. 14. nota est. v. gr. (κ) καὶ ἑθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξα ὡς
 λ) in *Not.* *μονογενῆς*. Et vidimus gloriam ejus quasi unigeniti h.e. juxta
 super l. b. B. Schmidium (λ) gloriam ejus summam, utpote *μονογενῆς*
 p. 664. *ὡς πατρὸς* i. e. quam par est habere unigenitum à Patre.
 Et hanc sententiam multi amplectuntur, cum Deus *Φαντάσασθαι* ludere non soleat. Cornelio à Lapide (μ) prior
 (μ) in *Comment.* sententia uti simplicior ita quoque germanior videtur. Vi-
 in *Act.* A. detur ergo, inquit, ignis hic similitudinarius fuisse aër, aut vapor
 post. c. II. densior, cui *DEUS* indidit lucem roseam & rubeam instar ignis,
 p. 65. in speciem linguae conformatus, ita ut videretur esse lingua ignea.
 Quam in rem plures cumulavit rationes, sed tales, quae exa-
 men non sustinent. Nos easdem reservabimus publico
 conflictui.

§. XII. Sed videamus jam, unde Linguae & ignis ille fuerint. Lingvas illas non humanas ac carneas fuisse (haec enim fuissent crassae, & indecentes ac incongruae ad representandum Spiritum S., qui subtilissimus Spiritus est) sed speciem ignis referentes, Auctor est Cornelius à Lapide (ν). A quo recedunt Philologorum non pauci, qui utique veras lingvas (membrum illud nobilissimum) fuisse censent. Ita B. Lutherus: und man sahe an Ihnen die Zungen zertheilet &c. Ita plerique alii. Ignem verò non naturale & ordinarium quid fuisse, illud apud omnes in confesso fore existimamus. Ignis enim, qui Corpus N. simplex est, sibi relictus à comburendis capillis & capitibus Apostolorum non abstinuisset. Schortus quidem multos modos à combustione sese conservandi tradit (ξ), sed hi omnes nihil huc faciunt. Quare restat ut ad extraordinarium & *ὑπερφυσικόν* ignem & supernaturaliter productum confugiamus. Cur verò Spiritus S. *ὡσεὶ πυρός* instar ignis, & non in columba vel alià quadam visibili specie in Apostolos descendere voluerit, Theologis discutiendum relinquimus. Nolumus falcem nostram in alienam mittere messem.

Frustra

ξ) in *Ma-*
giasua
Pyrotech.
L. II. p. 4.

ν) l. c.

§. XIII. Frustra autem omnino quæerunt, quicumque quæerunt, quorsum designato hoc miraculo Ignis ille pervenerit: Quorsum quæso illa species, quæ se Deus Adamo in felicitatis horto ostendit? Quorsum iste ignis, qui circa rubum arsit, quorsum columna, quæ interdum nubila, noctu verò fidei igne conspicua fuit? Sed nos nugæ has linquamus & revertamur ad nostrum textum, cujus ultima verba hæc sunt: *Ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν.* Seditque supra unum quemque eorum, velut Vulgata; super singulos eorum. Est verò *ἐκάθισε* à verbo *καθίζομαι*, quod non semper notat situm corporis specialem sive sessionem, sed in genere mansionem in illo loco. Ita Matthæi IV c. v. 16. *Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκοτεινῷ &c.* & alibi. *Ἐκάθισε* sedit non ἦχος sonus aut ventus (hic enim movebatur & agitabat totam domum) sed τὸ πῦρ ἐκεῖνο vel τὸ πνεῦμα ὡς ἐπλήθυνσαν ἅπαντες. Ignis enim ille, inquit, B. Schmidius (π) cum π) l. c. Spiritu S. mysticè conjunctus fuit. *Ἐκάθισε* autem non situ sed permansione. Notanter autem dicitur *ἐκάθισε* sedit in singulari, quia unus erat Spiritus. Syrus autem adhibet Pluralem, *federunt*, respiciendo linguas igneas, quæ plures erant in pluribus.

§. XIV. Ubi autem sederit Ignis, an in ore, an verò supra capita Apostolorum curiosè inquirendum non est. Patres communiter censent τὸ πῦρ insedissee capitibus Apostolorum. *Cyrillus Hierosolymit. (e) sedit, ait, super illos, ut novæ coronæ spirituales per linguas igneas imponantur capiti illorum.* Et hinc arripuerunt Pictores ansam linguas illas sursum flammantes & pyramidalis figurâ ex capite in acumen surgentes, pingendi. Multi verò Ignem in os eorum se inseruisse asserunt. Ita sua cuique sententia. Mirandum verò est, quod inter tot fabularum reliquias, Romana superstitione Apostolos hoc Ignis Symbolo creatos esse Episcopos in Pentecoste, cum prius à Christo in ultima cænâ dicente: Hoc facite in mei commemorationem, creati essent Presbyteri, impudentissimo ore affirmare non erubescant. (σ)

e) Catech. XVII.

σ) Franc. Turriano L.I de Hierarch. apud Cornel. à Lapide l. c.

§. XVI. Tandem finito hoc actu ἐπλήθησαν
 ὅπαντες πνεύματῳ ἁγίῳ, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέροις γλώσ-
 σαις, hoc est repleti sunt omnes Spiritu S. cæperuntque
 loqui aliis lingvis. *Loquebatur unus unâ, alius aliâ lin-
 gua, dicit Cornelius à Lapide (τ) v. gr. Andreas Parthicè,
 Johannes Græcè, Jacobus Persicè, Simon Germanicè.* Et
 hæc ipsa est causa cur multitudo tantopere obstupe-
 sceret ac confunderetur, quod audiret ἕκαστος ἑνὸς
 ἑκάστου τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ propriâ suâ linguâ loquentes alios
 (υ). Nec immeritò. Erat enim notorium, illos ipsos
 Galilæos esse, (φ) cæteris Judæis hebetiores, quorum
 linguæ βάρβαρον καὶ σόλοικόν ἦ inerat (χ) h. e. non purè ἔ-
 tersè loquebantur, uti Judæi, qui חכמה ושלח scitè
 & eleganter aliàs sermocinabantur. conf. librum Tal-
 mudicum *Erubin*, & *Buxtorf*. (ψ) Quæritur nunc, quomo-
 do id factum? Aliqui quidem, Apostolos unâ duntaxat lin-
 guâ locutos, nimirum vernaculâ; sed à variis variarum lin-
 guarum hominibus miraculosè intelligi potuisse. Ita *Ca-
 merarius*, & *Claud. Salmasius* (ω) quorum posterior hunc in
 modum scribit: *Mirabantur Græci qui aderant, ita Galilæos à se
 intelligi quasi Græcè loquerentur. Similiter ἔ Parthi, Medi,
 aliarumque nationum homines haut secus, quæ ediffertabant, intel-
 ligebant, ac si Parthicè ἔ Medicè concionarentur, aut eâ linguâ,
 quam quisque eorum, qui ei inter erat, callebat.* Favere huic sen-
 tentiæ videtur id, quod dicitur v. 11. Ἀκούμεν λαλούντων αὐ-
 τῶν ταῖς ἡμετέροις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ. Nos o-
 mnes audimus eos loquentes lingvis nostris Magnifica Dei.
 Immò implicat eundem eodem tempore simul diversis lo-
 qui lingvis. At locus allegatus non probat, quod proba-
 re debebat. Non enim dicitur λαλοῦσιν αὐτοῖς, ἀκούοντων
 ἡμῶν ταῖς ἡμετέροις γλώσσαις, sed λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμε-
 τέροις γλώσσαις. Unde etiam patet, miraculum hoc non
 fuisse in audientibus, sed in Apostolis loquentibus. Et A-
 postolos dono Spiritus S. ad quosvis quacunqve ipsorum
 lingua, sed successive, loqui potuisse haut obscure innuit ipse
 tex-

(τ) Comment.
 in Act. c. II. v.
 pag. 71.

υ) vers. 6.
 φ) Act. c. I. v.
 11. it. c. II. v. 7.
 χ) Matth.
 XXVI. v. 73.

(ψ) Opere
 Rabb. Rad.
 473.

ω) de Lingua
 Hellenist. qu.
 VI.

textus. Ita enim (a) expresse dicitur ἤρξαντο λαλεῖν ἐπέ-
ραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς (Ἀποστόλοις)
ἀποφθέγγεσθαι non ἐδίδου αὐτοῖς (ἀκροαταῖς) εἰσακεῖσθαι. Ita
B. Schmidius (b). Syras, loquebantur linguā & linguā i. e. plu-
ribus lingvis. Accedit quod alioqvi miraculum hoc non-
tām in ipsis Apostolis, quām in Auditoribus fuisset. Lege
Gregorium Nazianzenum (c)

a) vers. 4.

b) l. c.

c) In ser-
mone de
Pentecoste

d) l. c. p. m.

§. XVII. Utrum verò virtus hæc variis loqvendi
lingvis, Apostolis infusa sit per modum habitus disputent
alii. Sanè Cl. Salmasius (d) dationem Spiritus S. miracu-
losam se habuisse ad modum actus transeuntis, non autem
permanentis expresse docet, quando ita philosophatur:
Falluntur, qui putant, ab illo miraculo Apostolis infusam fuisse vir-
tutem variis loqvendi lingvis, quas ipsi nō didicissent, & quæ in toto
orbe frequentabantur: nō enim verisimile est, ultra diem illū durasse
vim illam, quam Spiritus S. iis adflavit, quæ lingvis omnibus ferun-
tur loqvuti, tantisper locū habituram, quam diu linguæ singulis di-
stributa, super cuiusq; caput insedisse dicuntur: ablati lingvis cessa-
vit miraculū, & desierunt loqvi lingvis. Quod illustrat tali simili:
Fama, inquit, est, eos, qui possidentur à Dæmoniis, sæpe multas
externas usurpare lingvas, quas non noverunt, sed inspiratione ex-
piratā, dæmonio eiecto, in antiquum redeunt, nec amplius sermo-
nes illos profantur, quos Spiritu maligno suggerente effutiebant:
nec mirabitur ex diversā causa produci eundem effectum, qui me-
minerit, quid actum sit circa baculorum in serpentes conversio-
nem, tam à Mose quam ab Ægyptiis sapientibus; Spiritus non unus
eadem tamen operabatur. Porro dicit, Apostolos indignasse In-
terpretibus Syris & Græcis, Petrum Marco, alios aliis, quippe qui
vernaculam tantum noverant, Græcæ prorsus ignari, si Paulum
excipias, qui in Græcia natus linguam Græcā æquè familiarem
habuit ac Syriacam, ceteri non nisi serò admodum eam didicisse vi-
dentur, postquam iussi sunt ad gentes pergere. Hinc sæpè Aposto-
los & Christi discipulos, Rusticos, rudes ἀγεγραμμάτους, ἰδιώ-
τας, plebejos, opifices, piscatores nautas & portitores appellitat,
quorum idioma triviale ac sordidum, barbarismis ac solæ-
cismis oblitum erat ex Arnobio (e). Sed non contende-

e) L. I. ad-
versus
gentes.

mus

f) l. c. in
e. VI. v. i.

mus cum tanto Viro prolixè. Lumen Lingvarum in copio-
sissimâ illa Spiritus S. donatione, actum transitorium fuisse,
μέγα λίαν αίτημα est *Dn. D. Majori* (f). Si enim habitus ille
lingvarum non fuit infusus, sed crebris exercitiis compa-
ratus nil novi accessit Apostolis, cum id cum quolibet ho-
mine commune habeant. conf. *Luc. XII. v. 11. 12.* Deinde li-
bris quidem usum fuisse Paulum novimus ex *II. Timoth. IV. 13*
an verò interpretibus opus habuerit nullibi in sacris literis
legimus. De cæteris videatur *laudatus supra Major aliq̄s.* Nos
plura non addimus. Tu verò, B. L. *quæ sunt malè dicta,*
homini adscribe, & da veniam: quæ benè dicta,
DEO attribue, & da
GLORIAM.

05 A 1087

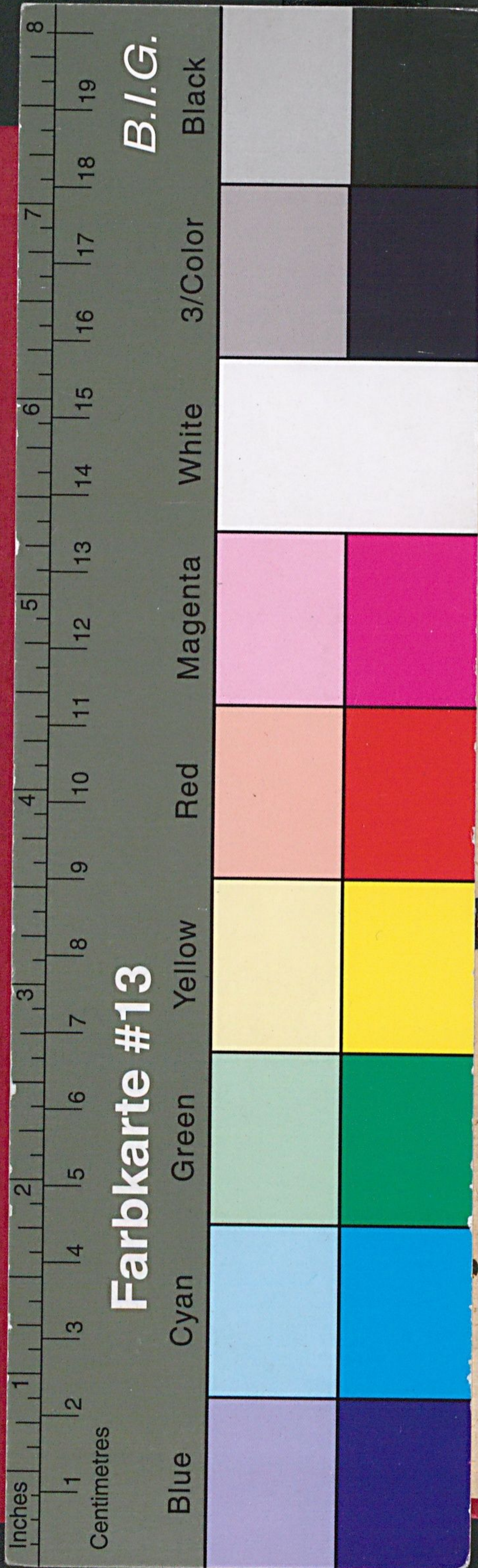
ULB Halle 3
003 765 415

1017

Q. D. B. V.
EXERCITATIO PHILOLOGICA

De
L I N G V I S
I G N I T I S

EX
ACT, C. II. com. 3.

QVAM

*IN CELEBERRIMO AD ALBIM
ATHENÆO*

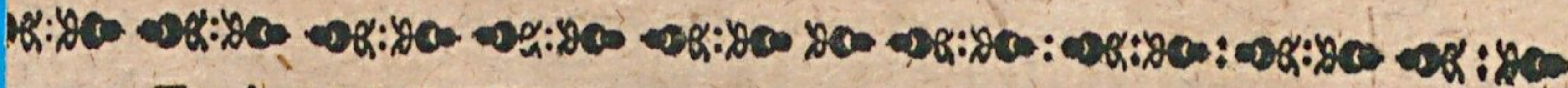
PRÆSIDE

M. **Gottfried THILONE,**

AURIMONTE SILESIO
PUBLICO τῶν Φιλολογάντων EXAMINI
SUBJICIT

DAVID SCHOLZ
WRATISLAVIA SILESII.

*IN AUDITORIO MINORI
AD DIEM XVI. MAJI. HOR. MATUT.*

Typis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.
ANNO M. DC. LXIIX.

